

SVI IMAMO PRAVA!

I ja, kao i vi, imam
pravo na zdravu
životnu sredinu!

Preslikajte zakonitosti šuma na zakonitosti
svog života. Šume obezbjeđuju stanište,
hranu, zaštitu i brigu biljnom i životinjskom
svijetu, tu postoji određeni poredak i
pravila, tako je i u ljudskom životu.

Danas je Svjetski dan šuma. Ovaj datum je ustanovljen još 1971. godine, od tada se obilježava kao Dan šuma, kako bi se ukazalo na značaj drveća i istakle brojne koristi šumske vegetacije.

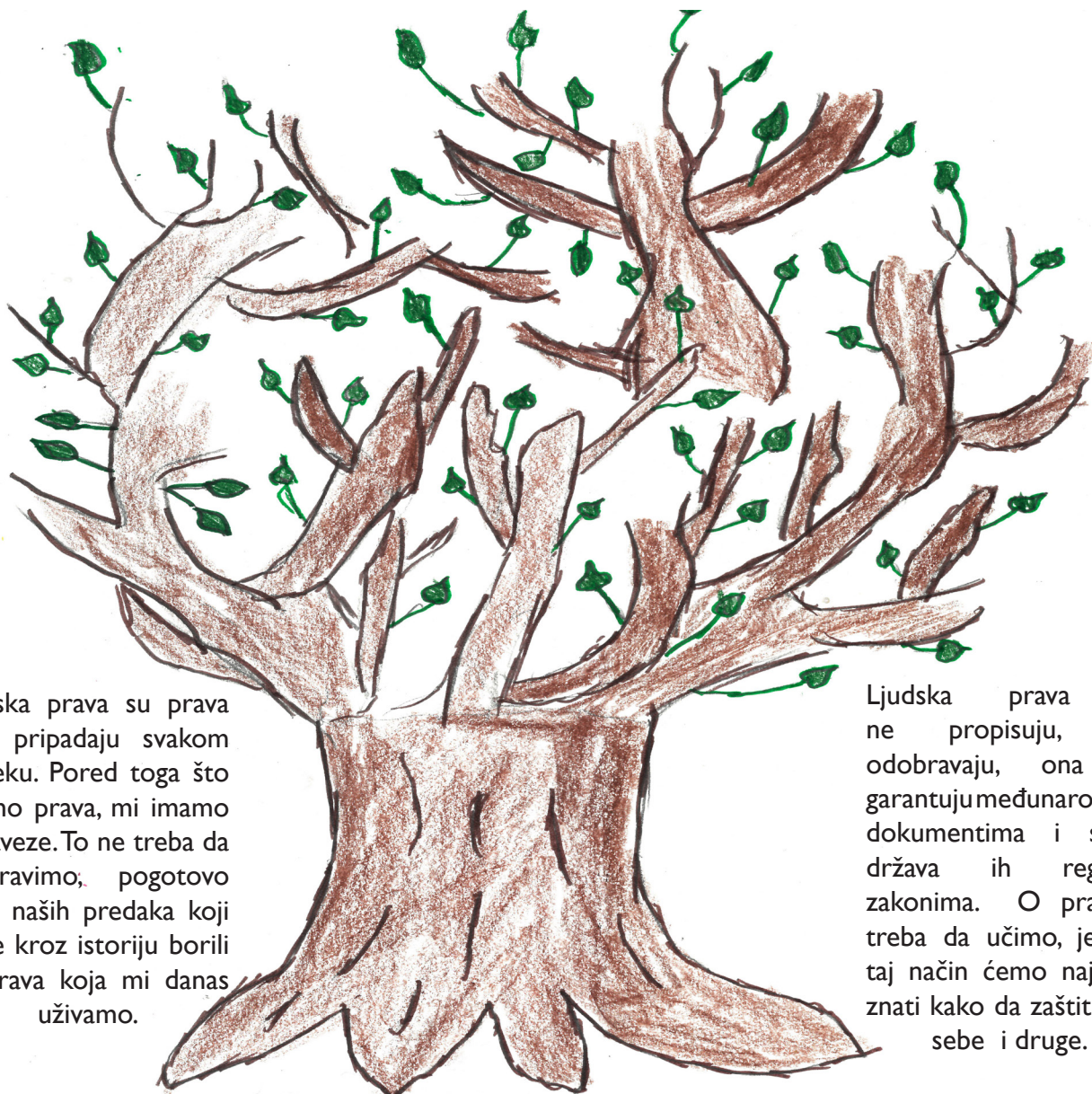
U ovom broju novina **Demokratskih radionica** „Barbara Pramer“ imaćete priliku da pročitate šta su učenici od V do IX razreda, OŠ „Branko Brinić“ iz Tivta, saznali o temi **Ljudska prava**. Oni su na današnjoj radionici, a povodom Svjetskog dana šuma, razgovarali sa gostom radionice, gospodinom Slobodanom Stijepovićem koji je inženjer šumarstva i radi u Nacionalnim parkovima Crne Gore.

I PRIRODA, KAO I LJUDI, IMA SVOJA PRAVA

Šume su starije od ljudi i one imaju pravo na rađanje, rast, opstanak i razvoj, baš kao i ljudi

Sigurno se pitate kakva je veza između šuma i ljudskih prava? I mi smo se pitali i danas došli do odgovora. Šume nijesu samo prirodni resurs, one su i prostor u kojem se ostvaruju ljudska prava. Zaštitom šuma štitimo i sebe. Život čovjeka nije moguć bez šuma.

Ljudska prava su prava koja pripadaju svakom čovjeku. Pored toga što imamo prava, mi imamo i obaveze. To ne treba da zaboravimo, pogotovo zbog naših predaka koji su se kroz istoriju borili za prava koja mi danas uživamo.

Ljudska prava se ne propisuju, niti odobravaju, ona se garantuju međunarodnim dokumentima i svaka država ih reguliše zakonima. O pravima treba da učimo, jer na taj način ćemo najbolje znati kako da zaštitimo i sebe i druge.

Crtež je nacrtao Boris, tekst je napisala Kjara.

KUĆA NAŠIH PRAVA ♥!

Prava su kao kuća. Temelj kuće predstavlja naša temeljna prava. Izgradnja kuće se može povezati sa borbom za prava, kao i upoznavanjem naših prava. Život i organizacija u kući predstavlja život sa našim pravima, a svi pod jednim krovom, može se izjednačiti sa time da svi imamo jednaka prava. Crtež je nacrtala Hana.

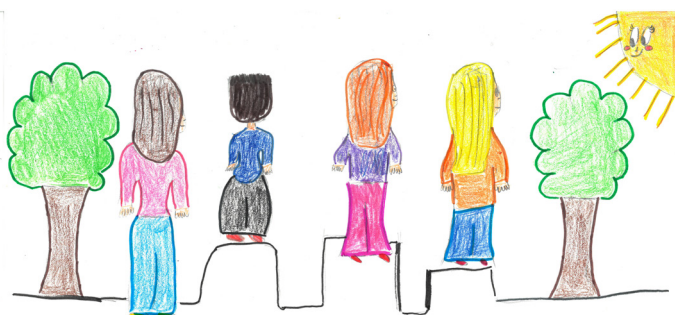

Gost naše radionice, inženjer šumarstva gospodin Slobodan Stijepović, rekao nam je da ljudi treba da prate zakonitosti šume i primijene ih u svom životu. Veza biljaka i životinja, kao i njihov način života u šumi, koji predstavlja rađanje, rast i razvoj je, kao i u životu čovjeka. Od šuma možemo da naučimo kako da štitimo jedni druge, jer šume su stanište u kojem se odvija jedan veoma bogat život.

Naša prava

Prava su zdrava i trebaju svima,
kao u šumi što vazduha ima.
Najvažnije pravo udahnemo rođenjem,
naša prava su naše određenje.
Prava su važna kao drvetu grane,
to moramo znati na sve naše dane.

Autor: Dušan

Ljudska prava su važna za svakog čovjeka, zato treba i da ih poznamo. Prava nas štite i ona nam organizuju život. Crtež je nacrtala Jovana.

Jovana (11), Staša (11), Hana (13), Kjara (14), Dušan (12) i Boris (12 godina)

UČEŠĆE NAS OSNAŽUJE

Kada djeca učestvuju, tada rastu i razvijaju se

Naša grupa tokom razgovora sa gospodinom Slobodanom Stijepovićem.

Dragi naši čitaoci i čitateljke,

Danas smo pričali o participaciji. Ne, ne... nemojte odmah pobjeći od ove strane riječi. Ona objašnjava nešto što je veoma važno, a što velika većina nas, vjerujemo, živi svakoga dana.

Participacija označava: učesvovanje, dijeljenje, sudjelovanje... U pravu ste, svakoga dana smo u situaciji da donesemo određenu odluku, koja se tiče samo nas, naše porodice, drugara i/li školske zajednice i slično.

Participacija mjeri upravo to, koliko smo uključeni u donošenje odluka, kao i procese koji su važni za nas i naš razvoj. Dakle, participacija objašnjava proces aktivnog uključivanja i učešća djece u donošenju odluka koje su važne za njih.

Pitate se, zašto je važno da budemo uključeni u sve ovo? Kada donosimo određene odluke, učimo da budemo samostalni i odgovorni. Tada možemo da iskažemo svoje mišljenje.

Kada pokažemo da smo dorasli svemu ovome i odrasli će imati povjerenje u nas, a mi ćemo se truditi da to povjerenje i opravdamo. Svakako, tada će rasti i broj naših zajedničkih akcija na koje ćemo svi biti ponosni i koje će svima koristiti.

O participaciji i njenoj važnosti smo razgovarali sa Slobodanom Stijepovićem, magistrskom šumarskih nauka i stručnim saradnikom u Javnom preduzeću Nacionalni parkovi Crne Gore.

Na naše pitanje da li je, u školskom uzrastu, učestvovao u donošenju odluka koje ga se tiču, gost nam je odgovorio je da tada nije bilo mnogo prilika za učešće djece na radionicama i da mu je drago da djeca danas imaju više mogućnosti za razvoj svojih vještina. Kada su u pitanju konkretne prednosti za zajednicu u situacijama kada djeca aktivno učestvuju u društvenim procesima, gospodin Stijepović nam je objasnio da je učešće djece veoma važno, da djeca djeluju proaktivno, te da odrasli treba da se ugledaju na djecu i da ih prate, jer je djeci stalo do zaštite životne sredine. Djeca, iako misle da su mala, imaju veliki uticaj, kako na prirodu, tako i na odrasle. Zanimalo nas je i da li se, kroz participaciju djece, mogu razviti njihova odgovornost i međusobno poštovanje. Gospodin Stijepović nam je dao odgovor da je glavni cilj da djeca saznaju što više o životu, uopšte, ali i o zakonima prirode. Priroda treba da bude u prvom planu i svi treba da se ponašamo u skladu sa zakonima prirode. Kao i kod ljudi i šume imaju svoj životni ciklus: rađanje, rast, razvoj i nestajanje. Samim tim, kako šumi i drveću, tako i nama - okolina može da utiče i pozitivno i negativno. Za kraj, pitali smo našeg gosta da li može podijeliti primjere iz svoje prakse gdje je participacija djece dovela do značajnih promjena. Odgovorio je da JP Nacionalni parkovi Crne Gore uvijek i rado uključuju djecu u različite aktivnosti. Tamo gdje djeca najviše pomažu jeste upravo u pošumljavanju požarom degradiranih područja. Svakako, djeca su neizostavni partneri i kada je u pitanju uređivanje parkova. Glavni cilj je naučiti djecu da valorizuju šume i prirodu. Pozvao nas je da što više vremena provodimo u šumama i prirodi, naročito u opštinama u kojima živimo.

Autorke: Sara i Nikolina

Stefan i Dunja su predstavili drvo, kao simbol snage i istrajnosti. Kada smo zajedno i vodimo računa jedni o drugima, ali i o prirodi, mnogo ćemo postići.

Tara je crtežom predstavila humanitarnu akciju koju je organizovala, zajedno sa svojim drugarima.

Učešće je važno

Participacija - to je kada učestvujemo
i ti i ja.

Kada dijete ima pravo
donositi odluke zdravo,
tada Sunce grli djetinstvo
i osvjetli naše jedinstvo.

Učešće je važno,
da bi svako dijete bilo snažno!

Kao krošnja srce tada bude
a tada se i naša prava bude!

Kao eko-sistem naša su prava
i kad djeca učestvuju,
rastu kao trava,
jer njihov glas, to je budućnost
puna nade, ljubavi i sreće.

Autorka: Andrijana

Dunja (13), Tara (10), Nikolina (15), Sara (14), Stefan (13) i Andrijana (15 godina)

DOPRINESI ZAŠTITI ŠUMA

Učite o prirodi i odgovorno se ponašajte u šumama

1. Zašto su šume važne i kako se vi brinete o šumama?

Šume su od izuzetnog značaja za čovjeka i planetu. Čak 80% kopnenih biljaka zavise od šuma. Šume za čovjeka imaju tri velike funkcije: privrednu, ekološku i socijalnu. Socijalna znači da provodi što više vremena u prirodi, da šeta, odmara...

2. Kako izliječiti ugrožena stabla i biljke?

To je široka oblast kojom se mi bavimo u šumama, zavisi od čega je stablo oboljelo i gdje se nalazi, u parku ili negdje drugo u prirodi (da li je u nacionalnim parkovima ili u nekim drugim šumama).

Različito se pristupa zaštiti i liječenju. Postoje hemijske i biotehničke metode. Hemijska metoda se koristi za uništavanje insekata koji ugrožavaju stablo, a biotehničke se zasnivaju na prirodnoj bazi liječenja.

3. Kako spriječiti požare i kako reagovati u slučaju požara?

Požari su najveći negativni pritisci koji štete šumi i prirodi. Čak 95% požara izazove čovjek, a neka istraživanja pokazuju da je to i 98%. Ostatak čine prirodni uzroci (primjer je udar groma).

Preventivna zaštita je najvažnija. Ne treba da ostavljamo smeće u šumi ili zapaljiva sredstva.

Gospodin Slobodan Stijepović nam je govorio koliko je važno da doprinesemo zaštiti šuma.

Kad se pojavi požar vrši se gašenje istog, a te aktivnosti sprovodi vatrogasna služba. Sistem gašenja vatre je vrlo složen. Važno je sa koje strane se pristupa, pa se u te svrhe mogu angažovati avioni i helikopteri pri gašenju.

Najvažnije je spriječiti požar, a ako se pojavi što prije reagovati. Zato treba da budemo spremni da edukujemo druge i da imamo svu neophodnu opremu (senzori, dronovi...).

4. Kako mi možemo da doprinesemo zaštiti šuma?

Vi možete doprinijeti na dosta načina. Jedan od njih je da se lijepo ponašate u prirodi, da ne uništavate šumu, ostavljate otpad i krećete se označenim stazama. Najvažnije je da pošumljavate, ne degradirate površinu, prenosite znanje i razmjenjujete stavove šta je najbolje za zaštitu šuma.

5. Koja je Vaša poruka za nas djecu?

Učite, boravite što više u šumi, odgovorno se ponašajte. Pokušajte da razumjete prirodne procese i pratite ih.

Naša grupa tokom razgovora sa gospodinom Stijepovićem.

Intervju prekucale: Nikolina i Darija

Stefanija poručuje da čuvamo planetu.

Olga je nacrtala koliko je priroda važna za sva živa bića.

Ivana je crtežom prikazala koliko je važno učestvovati u pošumljavanju okoline.

Ljepotu očuvane prirode crtežom je prikazao Pavle. Svaki čovjek ima pravo na zdravu životnu sredinu.

Pavle (12), Ivana (12), Stefanija (10), Olga (10), Darija (14), Nikolina (13 godina)

IMPRESUM

Novine uređuje, štampa i distribuira Edukativni centar Skupštine Crne Gore.

Stavovi navedeni u tekstovima ne predstavljaju nužno stav Edukativnog centra Skupštine Crne Gore i odraz su ličnog doživljaja navedenih tema od strane učesnika radionica.

Fotografije©: Skupština Crne Gore (ukoliko nije drugačije navedeno).

www.demokratskeradionice.me

www.skupstina.me/me/gradjani/edukativni-centar/demokratske-radionice

Skupština Crne Gore

Demokratske radionice
„Barbara Pramer“

* Nепреčišćена verzija